

ANNAKARIN
THORBURN

DU HAR DIN
MOR MED DIG

Wahlström &
Widstrand

Wahlström & Widstrand
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.wwd.se | info@wwd.se

ISBN 978-91-46-24361-8
COPYRIGHT © Annakarin Thorburn, 2026
OMSLAG Sara R. Acedo | FÖRSTA TRYCKNINGEN
TRYCK ScandBook, EU 2026

Mor har inte alltid varit fattig.

Hon kunde ha haft ett annat liv.

Hon hade inte behövt göra slavgörat.

Hon var tre år när gudmor tog hand om henne. Gudmor är en elegant dam, med välsydda kläder och rena naglar. Hon arbetar inte i jorden. Hon umgås inte med vanligt folk i byn, hon dricker kaffe med läkaren, prästen och lärarinnan. Hon är bildad, följer nyheterna och läser böcker. Hon uppfostrade mor som fint folk. De talade ren spanska, inte dialekt. Mor växte upp till en artig flicka, med bordsskick och ett välvårdat språk. Hon var söt och blyg. Hon hade ett värdigt liv, det fanns en plan för henne, hon klädde sig prydligt och var aldrig hungrig, hon var flitig men behövde inte slita.

Ända fram till olyckan.

Unga flickor vet: man aktar sig för pojkar, för deras komplimanger, för deras händer, för deras blinkningar. Det kan bli deras undergång.

Men mor visste inte. Hon hade hållits i hemmet, inte tillåtits gå på dans, på helgonfiranden, på marknadsfester. För gudmor visste, och höll därför mor undan. Hon skulle vara en fin fröken, söt och redbar, hon skulle fortsätta hjälpa gudmor ändå upp i ålderdomen.

Först när hon var trettio år gammal, redan en vuxen kvinna, fick mor gå på dans. Inte förrän då släppte gudmor iväg henne. Blyg och oskuldsfull, trots sin ålder.

Hon gick dit med sina väninnor från syjuntan, dem som hon lärt sig tangosånger av, om kärlek, sorg och längtan.

Och mannen var ung, nästan tio år yngre än hon, men de dansade. De dansade och dansade. De dansade ända in i skogen, in mellan buskarna.

Hon gick rakt i fällan, och föll.

När mor kräktes mitt på dagen och bröstet svällde förstod gudmor hur det låg till. Hon blev ursinnig, örfilarna ven, hon kastade kallt vatten i mors ansikte. Hon stängde in henne i en mörk skrubb i flera dagar, gav henne bara vatten och bröd.

Gudmor travade iväg till fattigkvarteren och letade upp den unge mannens hus. Hon bankade på dörren, modern öppnade, och gudmor meddelade hur det låg till. Kvinnan svor och skrek: ut flög hans enda par skor och efter dem han själv och gudmor gick hem igen lika bestämt, illa berörd över det vulgära, lorten, förfallet.

Och skammen. Skammen som drogs över familjen, grannars blickar, tystlåtna prat, fällande dom. Hur gudmor fostrat flickan i alla år, för att hon sedan, när hon nästan passerat giftasålder, skulle bli havande med en fattig pojkspoling från en smutsig familj. Där modern skriker som en vildkatt, där ungar får springa som de vill, i trasiga kläder som inte lagas.

Mor och far fick låna ett skjul i skogen att bo i.
Far försvann, ut på havet.
Så inleddes mors liv i fattigdom.

Mor var ensam i skjulet när hon blödde ut sitt första barn, en oformlig död liten klump. Det var vinter, det regnade in, det var kallt och fuktigt. Hon låg på bädden och väntade ut blödningarna.

Och inte långt senare skickade gudmor efter henne: hon behövde hennes hjälp. Mor gick dit med sin flitighet, och återvände till skjulet om kvällarna med en flaska olja, ibland en påse ris, ett majsbröd.

Mors flinka, snabba händer, alltid i rörelse. Juana smyger kring henne, sökande, längtande.

Klappa mig över huvudet, över kinden, håll mig, pussa mig!

Mor skjuter undan, Juana är i vägen.

Medan mor diskar, med ryggen mot, rör sig Juana mot hennes kropp, tar sats och lägger armarna om hennes höfter, trycker kinden mot.

Juana! Bråka inte med mig.

Sekunder av kroppsvärme.

Men mor sjunger.

Sånger hon sjunger med andra kvinnor på åkern: *Och den blinda lilla flickan frågade den gamla damen: Varför får inte jag vara med och leka?*

Juana och Margarita lyssnar, koncentrerat, som på en saga, och när hon tystnar: Sjung mer! Snälla, sjung mer, mamma!

Mor sjunger medan hon skalar potatis, medan hon skurar, medan hon lagar deras kläder: *När jag hörde flickan gjorde det så ont i hjärtat! Lilla blinda flicka, sa jag sorgset, kom med mig. Och den blinda flickan fick sin lekkamrat.*

Sjung den igen, snälla, sjung den igen.

Juana plockar kottar utanför det nya hemmet, de liknar knappar, släta med ett kryss på. Huset ligger i en eukalyptusskog. Det doftar om de långsmala bladen, silvergröna och klibbiga när de är färska, blanka och hårda när de torkar. Marken är mjuk av alla blad, hon plockar upp dem, hon plockar skira små vita blommor, omogna björnbär. Syskonen leker kurragömma. De leker hjältar. Skogen är ett äventyr i dagsljus.

Men om nätterna är det kolsvart. Träden, stigarna och de vildvuxna buskarna försvinner i mörkret, förvandlas. Bara månen lyser upp under klara nätter. Trädgrenarna kastar skrämmande skuggor i månskenet, som långa armar och fingrar som vill fånga in. Juana ber sina böner: Fader vår, Ave María, igen och igen, Herren är med dig, bed för oss syndare, Herren är med dig. Oroliga nätter kryper hon intill Margarita, när lillasyster inte har tassat över till mors säng.

Mor får hjälp att laga det trasiga taket av Simón, en ensam mjölkbonde som är händig med det mesta. Hon river fram rötter, beskär knotiga fruktträd: plommon, persikor, fikon, citron och päron. Med lite tur kan trädgården mätta. Mitt på tomten står ett stort kastanjeträd.

Till hösten ska det plockas kastanjer att koka. Hon sliter upp ogräs, hackar fram stenar och lyfter bort dem, arbetar fram ett odlingsland. Hon sätter potatis, lök och majs. Hon stöttar upp ett gammalt skjul åt geten, fåren och hönsen.

Syskonen väljer varsitt träd. Nicolás tar ett högt päronträd som lockar till klättring, Pedro citronträdet, Margarita suger förtjust på ett plommon och får plommonträdet. Juana väljer apelsinträdet längst in i trädgården, lite i skymundan. Hon sätter sig under det, kisar upp mot grenarna, frukterna hänger som lysande bollar. Men den bästa platsen i trädgården är kojan som bildas under kastanjetrådets grenar. Där kan Juana gömma sig, rulla ihop sig som en katt.

Det är något med havet: hon vill dit.

Varje gång hon ser det, när de är ute och vallar djuren, när de hämtar vatten i källan, när hon springer med en hälsning från mor till någon i byn, känner hon hur det ropar. Hon blickar mot det, det väldiga djuret som andas och kallar på henne.

En dag lämnar hon bröderna med djuren, de leker med andra barn som vallar får och kor, de märker inte att hon drar sig undan.

Hon klättrar nerför klipporna, hoppar som en get.

Dold mellan två stora klippblock: en liten strand. Hon hasar nerför stenarna, landar i den torkade tången. Sanden är grov, små runda stenar, lena och gnistrande. Hon måste känna på vattnet. Isande kallt, mellan tårna, anklarna, vaderna.

Kom, säger det.

Även nästa dag tar hon sig dit, till den gömda stranden.

Hon står i brynet och känner hur havet spinner.

Sandkornen är milda mot fotsulorna.

Hon låter det kalla vattnet kittla hennes tår. Hon tar ett steg till, ett till. Tills knäna är under vatten, hon håller i kjoltyget, det har redan mörka, blöta fläckar.

Hon ler.

Efteråt, uppe på betesmarkerna med bröderna, grannbarnen och djuren, ser hon de avslöjande saltränderna på benen. Hon borstar bort, det svider på huden, det blir kornigt på fingrarna, hon smakar på det, på sin hemlighet.

Far har kommit hem.

En säck saltad fisk står i köket.

Min persika, min söta persika, säger han till mor.

Han håller henne om livet där hon står och steker potatis. Hon skrattar till, knuffar bort. Juana kan inte sluta titta. Mor förändras med far i huset.

Han sätter sig vid bordet.

Kom mina flickor, säger han och lyfter upp Juana och Margarita på varsitt knä. De dras in i hans berättelser: om sälar, delfiner, farliga stormar och tangodans. Även han är som en sagofigur. Juana är spänd av blygsel och stolthet. Han är så främmande, i sina rörelser, hur han rättar till sitt tjocka, blanka hår, rättar till kragen. I sina skinande, nyputsade skor.

Far ska vara hemma i tio dagar medan fartyget lastas av och rustas upp inför nästa resa, innan han försvinner igen.

När far är hemma håller Nicolás sig borta. Nicolás föddes som fars besvikelse, i väntan på *la nena*. För far är han bortskämd och högfärdig. Nicolás ser på far med förakt i blicken. Han tar emot hans slag och ser överlägset på honom.

Detta är far för Nicolás: en pajas.

Nicolás övernattar hos gudmor, han tillhör hennes sort.